

Starški list

2017/40

W nazymje zašleho
lěta je sej wulka
skupina Ralbičan
pěstowarnje swoju
garderobu přetworila.
Ideju za wuhotowanje
měješe mać Hilža Mit-
tagowa. Ideju přesa-
džiłoj staj rjemjeslnisce
wobdarjenaj kubłarjej
Kristof a Jan Šolta. Pod
nawodom kubłarja
René Büttnera su džěči
po stajenju scénow
tute molersce sami
wudebili a při tym
wulke wjeselo měli.

wudaće: zyma 2017/40
wudawaćel: Serbske šulske towarstwo z.t., Póstowe naměsto 2
02625 Budyšin
tel.: 03591 550216
faks: 03591 550220
info@sorbischer-schulverein.de
www.sorbischer-schulverein.de
zamołwitej redaktorce: Marja Jaworkowa/Monika Süßowa
tel.: 03591 550215
fota: SŠT
© 2017 Serbske šulske towarstwo z.t./Sorbischer Schulverein e.V.

Lubi starši,

džěčace dnjowe zarjadnišća w nošerstwje Serbskeho šulskeho towarstwa njejsu jenož městna hladanja, ale tež dwurěčne serbsko-němskeho kubłanja a zdžělowanja džěči k podpěrze a přewodženju swójbow. Kóždy džěčo je jónkrótne a drohotne, wot Boha stworjene. Tohodla zaměrnje podpěramy individualny kubłanski puć Wašich džěči, kotryž so z narodom započnje a traje hač do smjerće. W přerich džesać lětach kladu so zakłady za cyłe žiwjenje. Wuske wothłosowanje mjez staršimi, kubłarjemi a ze wšěmi wobdžělenymi institucijemi je tuž njeparujomne.

Džakujemy so Wam, lubi starši, za spušćomne a dowěrliwe zhromadne džěło a nadžijamy so na dalšu podpěru.

Přeju Wam wočerstwujace prózdniny

Waša

Ludmila Budarjowa

Ludmila Budarjowa
předsydka Serbskeho
šulskeho towarstwa z.t.

Wobsah:

Zmij jako bajowa postawa abo jako hwězdźizna, Projekt w pěstowarnjach	2
Naš zežiwjenski mandala; Mejemjetanje, Witaj-pěstowarnja Malešecy	4
Džak wšěm maćerjam; To sym ja a moja skupina, Serbska pěstowarnja Ralbicy	6
Wopyt pola Karla Maya, Serbska pěstowarnja Wotrow	9
Jutrowna hodžinka - mejemjetanje - džen nanow, Witaj-pěstowarnja Němcy	10
Buny rostu při našim woknje, Serbska pěstowarnja Chróšćicy	12

Zmij jako bajowa postawa abo jako hwězdźizna

Projekt w pěstowarnjach

Z našimi projekta-
mi nohcemy jenož
zabawjeć, ale tež wu-
troby našich dźěći
za stawiznički našich
serbskich prjedowni-
kow wotewrěć a lu-
bosć k našej přirodže
a domiznje budzić.

W tutym nalěcu
běchu zmije w našich
pěstowarnjach a hor-
tach po puću. Dźěći
zeznamnachu so na

Baje su powědky našich prjedowni-
kow wo často spodźiwnych dožiwje-
njach w přirodže, kotraž spytachu sej
ze srědkami swojeje wědy wo swěće
wuklasć. Někotre z tutych postavow
zrodźichu so hižo před wjac hač
1000 lěty. Tehdy, jako so ludźo
hišće před wodu, wichorom, horco
smalacym připołdnišim slóncom
na polach a před džiwinu w lěsach
bojachu. Wšudže začuwachu njewi-
dzomne mocy skutkować, a tak sej
powědachu wo lutkach, připołdnicy,
zmiju, wódnym muži, błudničkach a
wjele druhim. Často su powědky na
wěste městnosće a wosoby wjazane.

nazorne wašnje z tutymi serbski-
mi bajkowymi postavami. Słyša-
chu wo pochodže, wupadanju a
zadźerženju tutoho stworjenja, kot-
ryž z woheń pluwacym zmijom tele-
wizijnych wusywanjow ničo činić
nima. Z dźěćacej wćipnotu a žiweje
fantaziju scěhowachu stawiznam
kaž na přikład wo zmiju, kiž pjenje-

zy do domu nosy a zmiju, kiž zorno nosy. Wosebite wjeselo bě džěćom, so drastu zmija zdrasćić abo klan-

ku zmija na ruce wjesć. Tež w mlóce jahły warić wobradžeše džěćom widžomnje wjeselo. Wězo jim tuta zmijowa najlubša jědź derje zesłodža.

Wosebite wužadnje bě, předšulskim džěćom pozadk postawy zmija rozklasć. Při džěle pak pytnychmy, zo so džěći docyła za pozadkom abo nastaćom njeprašaja. Za džěći je bajowa postawa tak prawa a wěryhódna kaž jón dóstanu předstajenu. Je to skerje naš narok, džěćom powučny, pedagogiski a sprawny podžěl posrědko-

wać chcyć. Smy nazhonili a nawuknyli, zo njeje lžane, hdyž džěćom tutón zjaw jako bajowu postavu bjez přirodneho pozadka wostajimy. Bajes su a móžeja kuzło wostać. Džěći zamóža so cyle lochce ze swojej fantaziju do bajki splesć. Prašaja-li so džěći za nastaćom abo zamóžali swójske zwiski nastajić, jim wězo rady přirodny fenomen wujasnimy. Wuši a wutroby džěći pak su tež wotewrjene za móžne wučby z našich krasnych serbskich bajow.

Naš zežiwijski mandala

Witaj-pěstowarnja „K wódnemu mužej“ Malešecy

Wšudže słyšiš wo strowym zežiwjenju, wo pohibje a wuznamje sporta.

W pěstowarni je strowota a strowe zežiwienie samozrozumliwe. Ale tež my kubłarki a starši druhdy na to zabudžemy a tak skoku gumijowe bariki, mlokowa pomazka (Milch-schnitte) a šokoloda a do tyzki za snědań a swačinu skoča a so tam schowaja!

Džěci, kotrež ničo słódke sobu nimaja, hladaja žadosćiwyje do ze słódkosćemi pjelnjenych tyzkow. „Čehodla maja wone słódkosće sobu?“ je jich prašenje. Tuž chcychmy sej zhromadnje z džěćimi a staršimi zaso strowe zežiwienie do pomjatka zwołać.

Zhromadna strowa snědań, jogurt

a twaroh, pizza ze zeleninu a sadom - wšo z džěćimi přihtowane, pohib, wot džěci sobu přinjesene knižki wo strowym zežiwjenju atd. běchu přenje wuslědki našeho projekta. Džěci džiwachu na to, što jim starši do tyzki za pomazki zapakowachu.

W ramiku našeho projekta „strowe zežiwienie“ wopytachmy tež ćetu Kerstin w Malešanskim fitnessu „Prima Klima“. Na zemi ležeše módra płachta rozdžělena do wšelake wulkich džělów a z pomjenowanje-mi. Tam čitachmy: tuki, sad a zelenina, mlokowe produkty, zorno atd. A kołowokoło toho ležachu wšelake zežiwidła: morchej, butra, mloko, kórka, chlěb, twarožki a tójšto wjac.

Ćeta Kerstin nam rozkładže, što to wšo je a što wot nas wočakuje.

„Koncentraciju prošu, lube džěci! Nětko zežiwidła rjadujemy!“ Što drje słuša do *pomazkoweje* tyzki?

Zahoriće rjadowachu džěci jabłuko, kórku, wino, ... na přikryw. Nasta rjany barbojty mandala ze žiwidłow.

Ale to njebě hišće wšitko. Něšto zdalene wot našeho rjaneho mandala stejachu cola, nutella a zapakowana mlokowa pomazka.

„Što z nimi činimy“,
so ćeta Kerstin praša.
„Kelko cokora je w
nich schowane?“
Hannes to pruwowaše.
W coli běchu 39 kuskow
cokora, w pomazce 11 a w
nutelli ... „Ow jej, tak
wjele?“ Džěci so dži-
wachu a přeco zaso
ličachu.

Ćeta Kerstin tež praji: „Štóż coker
jě, dyrbi so wjele hibać!“ Lěpje pak
je: „Wjele stroweho, wjele pohiba –
to je za nas a naše ćěło najlěpje.“

Džakuju so ćeće Kerstin a fitnesso-
wemu teamej „Prima Klima“.

Borbora Kralowa, wjednica

Mejemjetanje

Sobotu, 13. meje wotmě so w Ma-
lešanskej pěstowarni mejemjeta-

nje po starej tradiciji. Bě to rjany
a derje organizowany swjedzeń.
Program džěci je hosći, staršich kaž
tež džědow a wowki zahorił. Džěci
swoje spěwčki a rejki ze zapalom
přednjesechu. Powalenje mejki bě
za džěci wjeršk dnja. Hannes bě naj-
spěšniši. Wón wuzwoli sej Pauline za
mejsku kralownu. Pola hortowych
džěci bě Finn najspěšniši a z tym mej-
ski kral.

Po tym mějachu džěci wjele moż-
nosćow so pohibować a sej hrajkać.

Tež jědže a pića bě dosć a nadosć.
Wutrobny džak wšěm pilnym maćer-
jam, kiž su słódny tykanc napjekli. Za
wšěch přítomnych bě to jara rjane
popołdnjo. Wšěm zarjadowarjam
a organizatorkam džakuju so tež
w mjenje wjele staršich, džědow a
wowkow.

B. Höhne, wowka wot Joliny a Lennox

Dżak wšëm maćerjam

Serbska pěstowarnja „Dr. Jurij Młynk“ Ralbicy

K dnjej maćerje mějach wotmysł, wothladajo wot wšěch paslenkow a nazwučowanych hrónčkow, awtentiski dżak wšëm maćerjam skupiny wuprajić. K tomu naprašowach so dźěći tři dny za sobu „čehodla je mama naša luba“. Jenički podaty nastork běše rozmyslować wo tym, što mać wšednje w běhu dnja za dźěći zdokonia, abo za kotre wěcy maja mać wosebje rady. Dźiwach na to, zo dźěći ze swojskeho stejnišća bjezposrědnje, sprawnje a njewotwisnje wotmołwy namakaja.

Prěnje wotmołwy drje běchu hišće chětro banalne (placki, telewizor).

Dźěći pak mějachu trójce skladnosć wotmołwić a wjacore dny rozmyslować. Přez wšědnje znowa naprašowanje so dźěći bóle a bóle do tematički zanurichu. Tuž přidružichu so zajimawe, wosobinske wotmołwy.

Wuslědk běše scěnowina, kotraž wotmołwy zjawnje a po hubje dźěći posłownje napisane dokumentuje. Awtentiski a sprawni dżak z erta svojich dźěći wobradźi nam posměwki na mjezwočach maćerjow a rjane rozmołwy - wšako dźěći a maćerje zajimowani wotmołwy wuhódnočachu.

René Bětnar, kublar

Čehodla je mama naša luba?

- mama mje zdrasći
- mama poprjančki do pěstowarnje da
- mama mje do pěstowarnje dowjeze
- mama plincy čini
- mama dowoli z Philom so hrajkać
- mama wulěty čini
- mama wječor pačer spěwa
- mama rjane bajki powěda
- mama dže na hrajkanišćo

- mama ze mnu knižku hlada
- mama mje do łóžka donjese
- mama mje lubo ma
- mama druhdy fernseh piknje
- mama druhdy šokoladu da

- mama płoka drasty
- mama jěšć wari
- mama mi kolesko da
- mama ze mnu moluje
- mama drasty přihotuje
- mama přeco ze mnu dže špocěrom
- mama čini wječerjeć, wobjed a snědań
- mama drachen leći

- mama je luba ze mnu
- mama ze mnu fange hraje
- mama ze mnu fusbol hraje
- mama ze mnu hraje
- weil die mich lieb hat
- mama praji, zo směm traktor jěć

To sym ja a moja skupina

Při rańšim kole spěwaja džěći rady spěw: „Hłowa, ramjenja, noha, kulki... woči, huba, nós.” Spěw je mi nastork za wšelake prašenja: n. př. kelko rukow, porstow, woči, wuši mam ja. Abo wobhladamy sej, kak wulke smy a zrjadujemy so po najwjětšim a najmjeńšim. Prašam so runje tak, što móžemy z nosom, wušimi, wočimi a hubu činić.

Kóžde lěto poskiću džěćom, swo-

je čěło sami molować. Do toho sej zhromadnje powědamy, što wšitko k našemu čěłu słuša. „Mamy kulowatu hłowu, na njej su wjele włosow, w mjezwoču stej dvě wóčce, nós sedži srjedža, pod tym je huba, na kromje dvě wuši. Mamy šiju a čěło, naboku dvě ruce a pjeć porstow na kóždej, deleka dvě noze z pjeć palcami.” Tak nastachu tež lětsa zaso jónkrótne a kreatiwne wobrazy našich najmjeńšich. Tute mam za woprawdžity pokład za džěći tež pozdžišo.

Sabina Čornakec, kubłarka

Wopyt pola Karla Maya

Serbska pěstowarnja „Džěćacy raj“ Wotrow

Z hortowymi a předšulskimi džěćmi smy sej do Radebeula do indianskeho muzeja „Karl-May“ dojěli. Dołholětny přećel a dobroćel našeje pěstowarnje, knjez Wüsteney z Mníchowa, nam jězbu z busom (300,-€) zmóžni. Wón zajimuje so jara za narodne mjeřšiny a je hižo na wjacorych městnach přednošował, tež w tamnišim indianskim muzeju. Tak přińdže wot njeho namjet za wopyt muzeja. Džěćom njepřeradźichmy cil jězby. Čim wjetše bě wjeselo, hdyž při zachodže do muzeja Indian na wuhladachu.

Z wulkim wjeselom a zajimom scěhowachu wuwjedženjam muzejoweje pedagogowki. Zo w tutym domje woprawdže tutón Karl May bydleše, hólcow a holcow fascino waše. Njemóžachu wěrić, zo ženje pola Indianow pobyt njeje, ale zo

je sej dyrdomdeje jenož z knihow wučitał a sam wumyslił. Wjele wěcow ze žiwjenja Indianow je sej nahromadził a nakupił. Wušiwana a z parličkami wudebjena drasta so džěćom jara lubješe. Wobdźiwachu wutrajnosť, kiž je za zhotowjenje trěbna. Tež flinta, kłok a prok a wutykane zwěrjata džěći zajimowachu.

Po wjedženju wšitcy z wulkim elanom z křidu we wodže za złotom pytachu. Tež rejku Indianow su nazwučowali a druhim wopytowarjam předstajili.

To bě za wšěch njezapomnity dzeń a chcu so w mjenje teama hišće raz nanajwutrobnišo knjezej Wüsteney za tutón wulět podžakować.

Hańžka Nawcyna, wjednica

Jutrowna hodžinka - mejemjetanje - džeń nanow

Witaj-pěstowarnja „Pumpot“ Němcy

Jutrowna hodžinka

W póstnym času přewjedzechmy w skupince „Lutkow“ jutrownu hodžinku. Tema za to bě křesćanske poselstwo wo smjerći a wumóžnju Jězusa. Tute poselstwo swjećimy jutry, w počasu nalěća, hdžež je tež w přirodže „nowe žiwjenje“ wočiwidne. W srjedźišću hodžinky steješe slónco. Džěci pokazachu, kak slónco schadža, kak wulke je a zo je na cyłym swěće widžeć. Ze wšelakimi materialijemi smy wulke slónco z pruhami kładli, ale tež to, štož wone wšitko wubudža a wohrěwa. Cyle zahorjene džěci při kładženju powědachu: „Slónco swěći na kwětki, na domy, na nas atd.“

Mejemjetanje

Srjedu, 17.05.2017 błyšćeše so naša mejka posledni raz w pruhach slónca. Wšitke džěci so při njej zhromadźichu, zo bychu sej dokoławokoło mejki hišće raz zarejowali. Po tym běžachu předšulske hólcy napřemo. Najspěšniši bě Leon J. Z tym bu wón naš mejski kral. Wón wuzwoli sej Vannessu jako mejsku kralownu. Jimaj zaspěwachmy slawu. Zhromadnje rejowachmy a spēwachmy. Po tym pućowachmy do Małeje Nydeje na słódny lód.

Džėń nanow

Na dnju do Božeho spěča přepro-
sychmy sej nanow džėci našeje pės-
townarnje na swjedžen. Što drje so
lěpje za zhromadnu zaběru hodži
hač kopańca? Knjez Korch nas při
tym mócnje podpěraše a je hrajnišćo
přihotował. Za džėci, kiž běchu hišće
pře młode za kopańcu abo njeměja-
chu zajim na njej, smy wšelake hry z

bulemi přihotowali.

Tak móžeš so kóždy wotpowěd-
nje swojim zajimam hibać a zaba-
wjeć, swoje mocy měrić a wušiknosć
pokazać. Při tym mějachmy wul-
ke wjeselo. Čělnje wučerpani smy
sej wšitcy chłódný napoj a přikusk
zastužili.

Jako dopomnjenku na rjane zhro-
madne popołdno dósta kóždy me-
dalju.

team kubłarkow

Buny rostu při našim woknje

Serbska pěstowarnja „Chróšćan kołč“ Chrósćicy

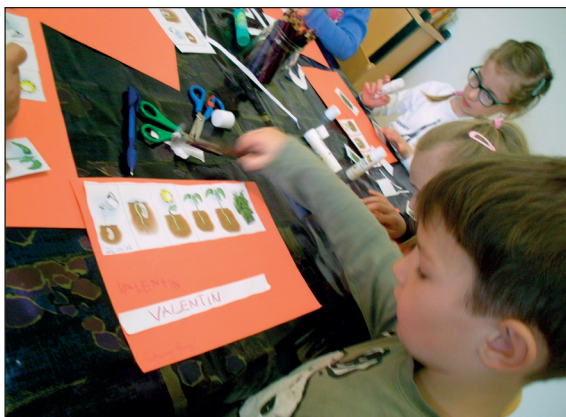
We wulkej skupinje smy z džěćimi rozmyslowali, što rostlina k žiwjenju trjeba. Džěći mjeno- wachu: wodu, swěcu/slónčko, pjeršč a ćopłotu.

Symjo buny so za eksperiment wobkedźbowanja wuběrnje hodži. Derje móžemy schadźenje a roscenje wobkedźbować. Naš skupinski rum ma wulke wokna z wjele slónčkom a tak so rozsudźichmy, buny do titkow z pjeršču tyknyć a je na naše wokna přilěpić. Wězo smy derje krjepili. Tak móžachmy w běhu jednoho dnja widzieć, kak titka zaběži kaž w sawnje. Za někotre dny rozrosće buna a po někotrych dalšich běchu widzieć přenje korjenje a přeni pupk z buny wulěze. A na kóncu tydženja běštej hižo dvě lisćowej łopješce

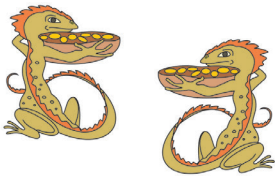
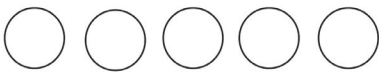
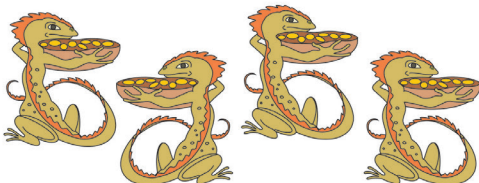
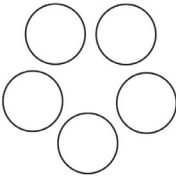
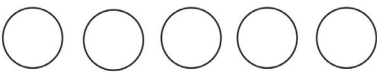
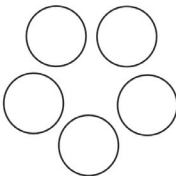
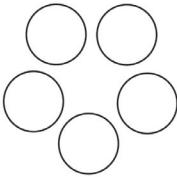
rozwitej. Nětko rosćeše rostlinka do dołhosće. Schadźikowej łopješce njejstej mjeztym jako dodawar wutkow a škit trěbnej, so zesušištej a wotpadnyštej. Rjenje za džěći bě wobkedźbować, kak z buny zaso nowa rostlina narosće.

Po zymnych mužach a swjatej Sofiji su sej džěći swoju bunu doma do zahrody sadzić móhli. Nětko móža džěći roscenje wonka w zahrodze dale wobkedźbować a snadź tež při warjenju bunow potom maćeri pomhać. A snano narostu za klětu nowe buny za nopwe symjo. Na kóždy pad pak sym wćipna na přenju bunu, kiž nam džěći sobu do pěstowarnje přinjesu.

Daniela Ćemjerowa, kubłarka

W kotrym rynku steja najwjace zmijow?
 Wumoluj runje telko kruhow, kelkož zmijow w rynku widžiš.
 Pódla steji wotpowědna ličba. Wumoluj ju!

 	2
 	4
 	1
 	5
 	3